مدیریت شهری
شماره ۳۵ تابستان ۱۳۹۳
No.35 Summer 2014
۲۴۵-۲۵۵
زمان دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۹/۱ زمان پذیرش نهایی: ۱۳۹۳/۲/۱

بررسی میزان اثربخشی مشارکت شهروندی در پیاده‌سازی شهر الکترونیک؛ مورد پژوهی: شهر سمنان

حسین الماسی*-کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی سمنان، سمنان، ایران.
هومن مسگریان- کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری، عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، سمنان، ایران.
رضا نگهبان - استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد رباط‌کریم، تهران، ایران

چکیده
توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و گسترش اینترنت از یک سو و نیاز مدیریت شهری به ایده‌های نو در اداره شهرها و ضرورت ارتقاء مشارکت شهروندان از سوی دیگر، ما را در برابر نوع جدیدی از جوامع تحت عنوان جامعه اطلاعاتی قرار داده است. از جمله پیامدهای شکل‌گیری جهان مجازی، شهر مجازی و یا شهر الکترونیک، بازتعریف برخی مفاهیم جهان فیزیکی است. تقسیمات جغرافیایی هم در محیط مجازی بازتعریف شده‌اند که شهرهای مجازی یکی از مصداق‌های آن محسوب می‌شود. سابقه پیدایش اولین شهر مجازی در ایران را به سال ۱۳۷۹، درکیش دانسته‌اند. پس از آن در برخی شهرهای دیگرکشور نیز پروژه هایی در خصوص شهر مجازی و شهر الکترونیک مطرح گردید. در این پژوهش بر اساس هدف در بررسی مشارکت شهروندان در اجرای شهر الکترونیک در سمنان، ابتدا گردآوری داده‌ها به روش کتابخانه ای و میدانی صورت گرفته و در روش میدانی، مصاحبه (به طور منظم) و مشاهده تکمیل پرسش نامه انجام‌گرفته است و با استفاده از روش‌های کمی وآماری و بهره گیری از نرم افزار 2s به تحلیل داده‌ها پرداخته شده است. بر این اساس اکثر مردم سمنان با اجرای شهر الکترونیک در این شهر موافق بوده و عواملی مانند سطح تحصیلات، میزان درآمد، توجه به فرصت‌های شغلی، تقویت همکاری مردم، توجه به امرار معاش جامعه حضور در تشکل‌های محلی و مردمی، تشویق افراد در فعالیت‌های اقتصادی، تقویت اعتقادات دینی از جمله عوامل موثر در اجرای شهر الکترونیک و تاثیرات آن است.
واژگان کلیدی: سمنان، شهر الکترونیک، مشارکت شهروندان، کیفیت زندگی شهری، شهر مجازی.

Evaluate the effectiveness of citizen participation in the implementation of electronic case study: Semnan

Abstract
ICT development in our communities has made a new kind of information society. Among the consequences of the formation of the virtual world, a virtual city or town, electronics, redefine some concepts of the physical world. The geographical divisions are defined in the virtual environment, virtual cities, it is one of the instances. Creation of the first virtual town is kish virtual city. The purpose of this research is based on the study of citizen participation in the implementation of electronic city in Semnan. The data collection was conducted library and field methods and field techniques, interview (regular) and view the completed questionnaires was conducted. In this research has used accordingly, most people agree Semnan have been implementing electronic city. Quantitative methods and data analysis using spss software are discussed. Factors such as education level, income level, according to employment opportunities, strengthening the cooperation of the people, according to local NGOs and people living in the community, encourage economic activity, to strengthen the faith of the factors in the implementation of electronic its effects.
Keywords: Semnan, electronic city, citizen participation, the quality of urban life, a virtual city.

* نویسنده مسئول مکاتبات، شماره تماس: ۰۹۳۵۲۶۶۵۲۸۳، رایانامه: almasi@yahoo.com

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]

مقدمه

شهر مجازی، شهری است که موجبات آسایش و دسترسی به خدمات را برای همه شهروندان فراهم می‌آورد. شهر مجازی یا شهر الکترونیک از خصلت‌های نظام مند بودن دسترسی آسان به خدمات، فراگیری خدمات شهری و به نوعی غیر مرکزی کردن خدمات شهری همراه با چند رسانه ای بودن، تاریخی بودن و توجه به تنوع‌های قومی‌و دینی برخوردار است. تردیدی در این واقعیت وجود ندارد که جهان امروز به دوران تازه‌ای از حیات خویش پای نهاده،که تحت عنوان جامعه اطلاعاتی شناخته می‌شود (امینی، ۱۳۸۷). شهر مجازی، شهر نظام بخشیدن به ارزش‌های دینی و فرهنگی جامعه است. این شهر ظرفیت ساختن ایده آل‌های زندگی را در یک فضای شهری فراگیر و مبتنی بر چارچوب‌های قانونمند، اخلاقی و الهی دارد؛ بنابراین شهروند الکترونیک باید بیاموزدکه همراه ورود به عرصه تکنولوژی باید رفتار متناسب با آن را نیز داشته باشد تا بتواند از خدمات شهر الکترونیک در یک جامعه اطلاعاتی استفاده‌کند (دیهیم، ۱۳۸۸). نبود ظرفیت‌های مورد نیاز اجرای شهر مجازی چالش هایی را ایجاد نموده است. بنابراین لازم است‌که در زمینه پیاده سازی هر چه سریعتر شهر الکترونیک، مولفه‌های موثر در تشکیل و تاثیر آن در جامعه مورد بررسی و تحقیق قرارگیرد (بیگی، ۱۳۸۶). از عوامل اصلی در توسعه شهری بحث زمین می‌باشد، یعنی زمین بستر توسعه شهر می‌باشد و نبودکمیت آن به لحاظ فیزیکی وکالبدی شهر را تحت تاثیر قرار می‌دهد یعنی، توسعه شهر را به لحاظ کارکردی با مشکل مواجه می‌سازد به همین دلیل کشورهای توسعه یافته برای استفاده عقلایی از بستر توسعه شهری که همان زمین می‌باشد به شهر الکترونیک روی آورده‌اند (موسسه مطالعات شهر الکترونیک، ۱۳۸۹، ص ۱۹). با اجرای کامل طرح شهر الکترونیک و تحقق جامعه اطلاعاتی، ارتباطات تجاری و اقتصادی این منطقه با سایر نقاط جهان نیز درکوتاه‌ترین زمان و با هزینه پایین صورت می‌گیرد و یک سازمان الکترونیکی می‌تواند خدمات خود را از طریق بستر الکترونیکی به سهولت ارائه دهد (سرمد، ۱۳۸۲، ص ۱۴). در یک شهر الکترونیک تمامی‌ارتباطات و فعالیت‌های اقتصادی، تجاری، فرهنگی و بهداشتی بخش‌های خصوصی و دولتی در فضای وب به صورت الکترونیکی انجام می‌شود و مهمترین مزیت این طرح صرفه جویی در وقت و هزینه است (جلالی، ۱۳۸۴). اصول شهر الکترونیک در واقع بیشتر بر روی کمیت‌ها تکیه دارد یعنی با ورود بحث‌های شهرهای الکترونیک و بحث‌های مربوط به آن در کشورهای توسعه یافته کاربری اراضی شهری تحت الشعاع این عامل قرارگرفته است. با چنین رویکردی در نظام توسعه شهری می توان‌گفت پس از پیاده سازی شهر الکترونیک رفتارهای فیزیکی شهروندان به دلایل ارتباطات فیبر نوری و اینترنتی کمرنگ‌تر می‌شود، به طبع آن حمل نقل و شبکه‌های و زیر مجموعه آن، از جمله شبکه معابر، پایانه حمل و نقل و ایستگاه‌های مربوط به حمل و نقل درون شهری با توجه به مخاطب‌کم در زمینه کاربری زمین به شکل‌های مختلف تغییر پیدا می‌کند.

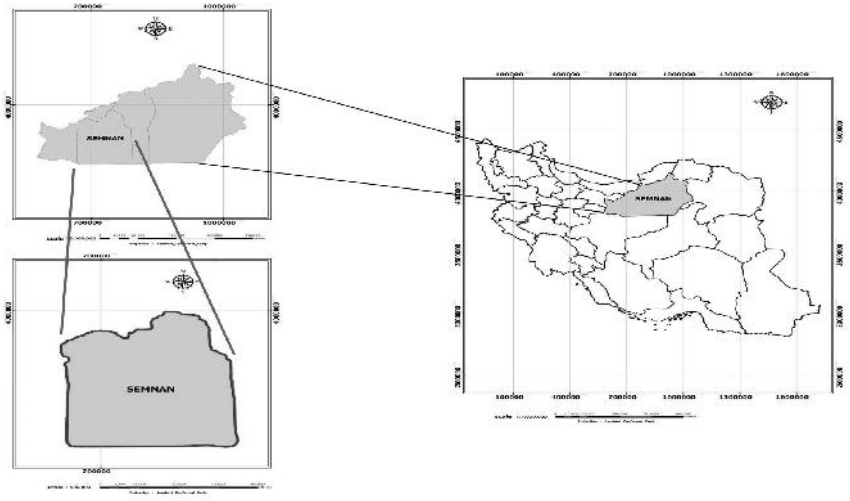
سوال تحقیق عبارت است از:

پیاده سازی شهر الکترونیک چه تاثییر برکاربری اراضی شهری دارد؟ پیاده سازی شهر الکترونیک چه تاثیری در توسعه پایدار شهری خواهد داشت؟ آیا رویکرد مربوط به پیاده سازی شهر الکترونیک می تواند به تخصیص بهینه کاربری‌های شهری در ارتباط با کاربری اراضی شهری استاندارد بپردازد؛ تمام این سوالات در راستا تحقیق و فرضیات طرح شده به آنها پاسخ داده خواهد شد.

پیشینه تحقیق

برخی از مطالعات صورت گرفته قبلی در دنیا ودر سطح جهان در خصوص مطالعه و امکان سنجی و ویژگی‌های شهر الکترونیک را می‌توان به صورت ذیل بیان داشت: فاکس در سال ۲۰۰۶ به بررسی معماری واجرای شهر الکترونیک پرداخته است و همچنین استفان در سال ۱۹۹۲ در این باب سخن گفته است. اما درخصوص شهر مجازی و شهر الکترونیک و اجرای آن در ایران نیز تاکنون مطالعات بسیاری انجام گرفته است که از این جمله می‌توان به تحقیق تبریزی در سال ۱۳۸۶ با عنوان پورتال شهر الکترونیکی و آینده مجازی، پژوهش سرافرازی در سال ۱۳۸۶، تحقیق صفری در سال ۱۳۸۶و پژوهش انجام

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]

نقشه ۱. موقعیت شهرستان سمنان در کشور و استان سمنان، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان سمنان، ۱۳۹۰.

شده فولادوند در سال ۱۳۸۶ درکنفرانس بین المللی شهر الکترونیک در تهران اشاره نمود.

روش شناسی تحقیق

در انجام پژوهش گردآوری داده‌ها به روش کتابخانه ای و میدانی صورت گرفته و در روش میدانی، مصاحبه (به طور منظم) و مشاهده تکمیل پرسش نامه انجام خواهد شد. در گردآوری اطلاعات تحقیق از پرسشنامه و مصاحبه استفاده شده و در بخش تجزیه و تحلیل داده‌ها میزان حجم نمونه بر اساس روش‌های متداول و شیوه‌های مرسوم در علم آمار انتخاب می‌شود. همچنین در تحلیل‌های کمی تحقیق از نرم افزار SPSS بهره گرفته شده است.

منطقه مورد مطالعه

سمنان یکی از شهرهای ایران، مرکز استان سمنان و شهرستان سمنان است. این شهر در جنوب رشته کوه البرز و شمال دشت کویر در راه تهران به خراسان قرار گرفته است. آب و هوای آن خشک و معتدل می‌باشد. این شهر در حد فاصل سه شهر دامغان، گرمسار و مهدیشهر در طول جغرافیایی ۵۳ درجه و ۲۳ دقیقه و عرض جغرافیایی ۳۵ درجه و ۳۴ دقیقه واقع شده و ارتفاع متوسط آن از سطح دریا ۱۱۳۰ متر است. همچنین فاصله آن تا تهران ۲۱۶ کیلومتر است و به راه آهن سراسری تهران- مشهد، متصل می‌باشد. جمعیت شهر سمنان بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۸۵ خورشیدی، برابر ۱۲۶، ۷۸۰ نفر بوده‌است. نژاد مردم سمنان ایرانی (آریایی) است و به زبان سمنانی سخن می‌گویند (سازمان مدیریت وبرنامه ریزی استان سمنان، ۱۳۸۹).

شهر الکترونیک

اصطلاح «شهر الکترونیک» برای اولین بار در سال ۱۹۹۴ میلادی، درکنفرانس شهر دیجیتال اروپا مطرح شد. در سال ۱۹۹۶میلادی نیز پروژه‌هایی تحت این عنوان در تعدادی از شهرهای توسعه یافته اروپایی مانند آمستردام و هلسینکی به اجرا درآمد (بیگی، ۱۳۸۶). شهر الکترونیکی از دستاوردهای موج سوم یا انقلاب انفورماتیک است. در موج سومی‌که آلوین تافلر مطرح کرده است یعنی عصر خردورزی، این نرم افزارها هستند که به خدمت بشر می‌شتابند و تفکرات و تصورات آدمی‌را به شکل کدهای صفر یا یک و باکمک امواج ماهواره‌ای مبادله می‌کنند (البدوی امیر، قپانچی، امیرحسین، ۱۳۸۶). شهر الکترونیک عبارت است از شهری که اداره امور شهروندان شامل خدمات و سرویس‌های دولتی و سازمانهای بخش خصوصی به صورت برخط یا آنلاین و به صور شبانه روزی، درهفت روز هفته باکیفیت وضریب

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]

ایمنی بالا با استفاده از ابزار فناوری اطلاعات و ارتباطات و کاربردهای آن انجام می‌شود و در آن مرزهای خیال تا اندازه زیادی مخدوش شده و یا به عبارت دیگر این شهر به مکان و زمان جغرافیایی وابسته نیست بلکه با زمان واقعی پخش و دریافت فوری یک پیام رابطه دارد (کیاکجوری، کریم و همکاران، ۱۳۸۸).

مردم برای انجام کارهای روزمره خود مانند پرداخت قبوض آب و برق و تلفن و خرید کالا و غیره، وقت زیادی را صرف کنند، بلکه تمام این کارها را می‌توانند از طریق کامپیوتر شخصی خود، هنگامی‌که به شبکه جهانی اینترنت متصل اند انجام دهند. در یک شهر الکترونیک تمامی ارتباطات و فعالیت‌های اقتصادی، تجاری، فرهنگی و بهداشتی بخش‌های خصوصی و دولتی در فضای وب و به صورت الکترونیکی انجام می‌شود و مهمترین مزیت این طرح صرفه‌جویی در وقت و هزینه است. بر اساس دیدگاه‌های خلق شده شهر الکترونیک شهری است که از فرصتهای ایجاد شده انقلاب فناوری اطلاعات استفاده کرده و همگام با آن از شبکه‌های ارتباطات مخابراتی برای انجام تبادلات ارتباطی و اطلاعاتی هماهنگ استفاده می‌کند(,(2000 Colecchia,a., John Zitzner, 2005). در شهر الکترونیک با استفاده از خدمات و تربیت و فراهم‌کردن نیروی انسانی مورد نیاز برای توسعه و اداره شهر، با توجه به الکترونیکی بودن روابط، امکان آموزش در هر زمان و مکانی به تمام افراد امکان پذیر است (فتحعلیان، ۱۳۸۵).

شهروند الکترونیک

شهروند الکترونیکی مفهوم جدیدی است که همزمان با توسعه جامعه اطلاعاتی در حال شکل گیری است. شهروند الکترونیک، فردی است که توانایی استفاده از فناوری اطلاعات را در انجام امور روزمره خود داشته باشد و بتواند خدمات مورد نیاز خود را با استفاده از سیستم‌های الکترونیکی از ادارات و موسسات ذیربط دریافت نماید. بدین ترتیب تفریحات، آموزش، و تراکنش‌های فردی (داد و ستد و غیره) به طریق الکترونیکی انجام می‌شود (کیاکجوری، ۱۳۸۸، ص ۲۰). و فردی است که بتواند از خدمات الکترونیکی استفاده کند و الزاما یک با سواد کامپیوتری باشد اثر روانی مثبت آن واقعیت انکارناپذیر خواهد بود. این مفهوم با مفهوم زندگی الکترونیک ارتباط نزدیکی دارد (جلالی، علی اکبر، ۱۳۸۲، ص ۳۸). شهروندان الکترونیک برای زندگی در جامعه اطلاعاتی، باید تواناییها و مهارتهای خاصی در زمینه استفاده از رایانه و اینترنت کسب نمایند و برای رفع نیازهای خود آن را بکار برند و از خدمات الکترونیکی یک شهر استفاده کنند. بر اساس استاندارد، شهروند الکترونیک کسی است که از حداقل دانش لازم درباره مفاهیم پایه فناوری اطلاعات و ارتباطات برخوردار است (سرافرازی، ۱۳۸۶).

مزایای شهر الکترونیک

فراهم آوردن خدمات با کیفیت و سرعت بالا برای شهروندان، فراهم آوردن کانال‌های آموزشی مختلف و محیط آموزشی مادام العمر، بهبود کیفیت زندگی مردم، ارائه خدمات یک مرحله ای به شهروندان، تقویت رقابت تجاری شهر و ایجاد فرصت‌های تجاری بیشتر توسط تجارت الکترونیک، ارتباط بهتر سازمانها و ارگان‌های مختلف شهری، دسترسی ۲۴ ساعته به خدمات شهری، افزایش مشارکت مردم در اداره ی شهر، کاهش ترافیک شهر با توجه به کاربرد اینترنت در فعالیت‌های شهری، کاهش آلودگی هوا با کاهش ترافیک شهری، همسوکردن سرمایه‌گذاری‌ها با نیازهای شهروندان و شهر، تسریع در برطرف شدن و مشکلات ایجاد شده و ارتباط مستقیم مسئولین شهری با شهروندان، صرفه جویی در وقت و انرژی، جلوگیری از سرمایه گذاری بیشتر روی روشهای قدیمی اداره شهر، ایجاد زیر ساختار لازم برای توسعه‌های آتی شهر، کاهش فساد اداری و برخی از مزایای شهرهای الکترونیک هستند. موضوعاتی در باب شهر الکترونیک و سامانه اطلاعات جغرافیایی بیان می‌کند به طوری که این دو را در فرآیند توسعه پایدار شهری لازم و ملزوم همدیگر می‌داند. وسیستم پیاده سازی شهر الکترونیک را به شرح ذیل اعلام می‌کند:

الف) طراحی شهر الکترونیک

۱. تعریف چشم اندازها، راهبردها، سیاستهای شهر در پیاده سازی شهر الکترونیک؛

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]

۲. مشخص نمودن طرح‌های کاربردی قابل اجرا برای شهر الکترونیک؛
۳. تعریف پروژه‌های راهبردی مورد نیاز؛
۴. آموزش نیروی متخصص؛
۵. اطلاع رسانی عمومی.

ب) اجرای نمونه

۱. بازنگری و مهندسی مجدد ساختار فرایندهای فعالیتهای شهر؛
۲. وارد کردن فناوری اطلاعات در فرایندهای اجرایی سازمانهای شهر؛
۳. تعریف ارتباط فعالیتهای شهری شهر با استفاده از سیستمهای الکترونیکی؛
۴. اجرای پروژه‌های راهبردی؛
۵. آموزش گسترده شهروندان جهت استفاده و کاربری سیستم؛
۶. ارائه بخشی از خدمات شهری به صورت الکترونیکی به عنوان نمونه.

ج) بازرسی و بازبینی

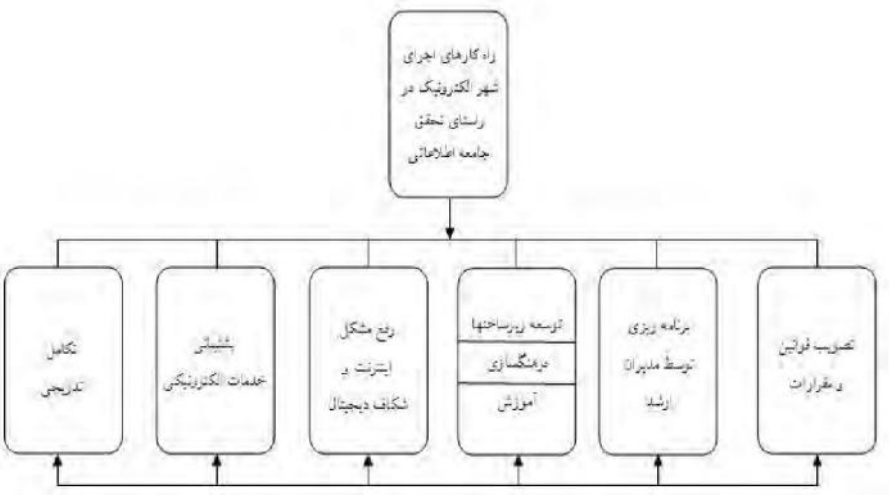
۱. ارزیابی و بررسی نقاط ضعف و قوت؛
۲. مدیریت اطلاعات (به منظور کسب بازخوردهای حاصل از شهر نمونه)؛
۳. مدیریت تغییر (اصلاح نقاط ضعف طرح نمونه اجرا شده)؛
۴. تجزیه و تحلیل سیستم جدید پیشنهادی؛
۵. مقایسه سیستم جدید با سیستم قبلی.

د) پیاده سازی

۱. یکپارچه‌سازی فعالیت‌های شهری؛
۲. تدوین استانداردهای لازم در حوزه شهر الکترونیک؛
۳. ایجاد یک وب سایت درگاه برای دسترسی به تمامی خدمات شهر الکترونیک؛
۴. ایجاد زیرساختار لازم برای ارائه خدمات الکترونیکی؛
۵. فراهم‌سازی امکان دسترسی به تمامی خدمات و اطلاعات شهری از طریق اینترنت؛
۶. بازنگری منظم سیاستها و برنامه‌های دولت الکترونیک و به‌روزرسانی آنها (تی تی دژ، ۱۳۹۰).

ارائه یک مدل مفهومی(جهت راهکارهای اجرایی شهر الکترونیک در راستای تحقق جامعه اطلاعاتی)

درکشور ما موضوع شهر الکترونیک و جامعه اطلاعاتی یک موضوع نسبتا جدید و مطالعات و بررسی علمی در خصوص آن محصول سال‌های اخیر می‌باشد؛ بنابراین طرح مدل هایی در این زمینه به تحقق آنها درکشورکمک خواهد نمود.

شکل ۲. ارائه یک مدل مفهومی‌جهت راهکارهای اجرای شهر الکترونیک در راستای تحقق جامعه اطلاعاتی؛ ماخذ: دهقان، ۱۳۹۱، ص ۳.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]

تجزیه و تحلیل داده ها

نتیجه بررسی نشان می‌دهدکه بیشترین تعداد خانواده‌های مورد مطالعه متعلق به خانواده‌های ۴ نفری با فراوانی ۷۷ خانواده (۱/۱۹ درصد) و خانواده‌های ۶ نفری ۱۴/۷ درصد می‌باشد و اطلاعات همچنین نشان می‌دهدکه ۵ خانواده ۹ نفره می‌باشند. آنالیز اطلاعات بدست آمده از پاسخگویان نشان می‌دهدکه بیشترین فراوانی تعداد متعلق به گروه ۱۰۰-۸۱ وکمترین فراوانی مربوط به گروه ۱۸۰-۱۶۱ می‌باشد میانگین مورد مطالعه ۸۱ و حداقل ۳ و حداکثر ۱۸۰ می‌باشد.

سابقه شهر الکترونیک

داده‌های بدست آمده در خصوص سابقه شهر الکترونیک افراد مورد مطالعه نشان می‌دهدکه بیشترین فراوانی افراد مورد مطالعه از لحاظ سابقه مربوط به گروه ۱۰-۱ سال با فراوانی ۱۱۳ نفر (۲۸/۷ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به گروه ۴۰-۴۱ و ۵۰-۴۱ سال با فراوانی ۱۵ نفر (۳/۸ درصد) می‌باشد. حداقل سابقه ۲ سال و حداکثر ۴۵ سال و میانگین سابقه ۱۷/۸ سال می‌باشد.

جدول ۱. توزیع فراوانی تعداد اعضاء خانوار افراد مورد مطالعه

تعداد	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۳	۲۵	۶/۶	۱۲/۱
۴	۷۷	۱۹/۱	۳۱/۲
۵	۹	۲/۳	۳۳/۵
۶	۵۸	۱۴/۷	۴۸/۲
۸	۳۹	۹/۹	۵۸/۱
*	۵	۱/۳	۵۹/۴
بدون جواب	۱۸	۴۰/۶	۱۰۰
جمع	۳۹۵	۱۰۰	

جدول ۲. توزیع فراوانی تعداد افراد مورد مطالعه

تعداد	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۱-۲۰	۳۰	۷/۶	۸/۲
۲۱-۴۰	۵۴	۱۳/۷	۲۲/۹
۴۱-۶۰	۷۶	۱۹/۲	۴۳/۶
۶۱-۸۰	۱۶	۴/۱	۴۸
۸۱-۱۰۰	۱۲۰	۳۰/۴	۸۰/۷
۱۰۱-۱۲۰	۱۳	۳/۳	۸۴
۱۲۱-۱۴۰	۳۷	۹/۴	۹۴/۳
۱۴۱-۱۶۰	۱۴	۳/۵	۹۸/۱
۱۶۱-۱۸۰	۷	۱/۸	۱۰۰
بدون جواب	۲۸	۷/۱	
جمع	۳۹۵	۱۰۰	

جدول ۳ . توزیع فراوانی سابقه شهر الکترونیک افراد مورد مطالعه

سابقه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۱-۱۰	۱۱۳	۲۸/۷	۲۸/۷
۱۱-۲۰	۴۹	۲/۳	۴۱
۲۱-۳۰	۲۸	۷/۱	۴۸/۱
۳۱-۴۰	۱۵	۳/۸	۵۱/۹
۴۱-۵۰	۱۸	۳/۸	۵۵/۷
بدون جواب	۱۷۵	۴۴/۳	۱۰۰
جمع	۳۹۵	۱۰۰	

جدول ۴ . توزیع فراوانی درآمد ماهانه افراد مورد مطالعه

درآمد	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کمتر از ۱۵۰	۷	۱/۸	۱/۸
۱۵۱-۲۵۰	۴۱	۱۰/۴	۱۲/۲
۲۵۱-۳۰۰	۶۸	۱۷/۲	۲۹/۴
۳۵۱-۵۰۰	۱۸۵	۴۶/۸	۷۶/۲
۵۰۱ به بالا	۹۴	۲۳/۸	۱۰۰
جمع	۳۹۵	۱۰۰	

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]

جدول ۵. توزیع فراوانی هزینه‌های ماهانه افراد مورد مطالعه

هزینه (هزار تومان)	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کمتر از ۱۵۰	۱۸	۴/۶	۴/۶
۱۵۱-۲۵۰	۱۰۳	۲۶/۱	۳۰/۶
۲۵۱-۳۰۰	۱۲۲	۳۰/۹	۶۱/۵
۳۵۱-۵۰۰	۱۵۱	۳۸/۲	۹۹/۷
۵۰۱ به بالا	۱	۳	۱۰۰
جمع	۳۹۵	۱۰۰	

جدول ۶. توزیع فراوانی سابقه همکاری با طرح مرزیاری افراد مورد مطالعه

گویه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بلی	۲۷۴	۶۹/۴	۷۱/۵
خیر	۱۰۹	۲۷/۶	۹۹/۷
بدون جواب	۱۲	۳	۱۰۰
جمع	۳۹۵	۱۰۰	

جدول ۷. توزیع فراوانی میزان مشارکت در فعالیت‌های جمعی حوزه الکترونیک

عنوان / میزان	مشارکت در امور مذهبی		مشارکت در امور خیر همکاران		حضور در مهمانی های هفتگی یا ماهیانه با همکاران	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
خیلی کم	–	–	–	–	۱	۳.
کم	۴	۱	۱۳	۳/۳	۴۵	۱۱/۴
متوسط	۹۹	۲۵/۱	۲۰۹	۵۲/۹	۲۰۰	۵۰/۶
زیاد	۲۴۷	۶۲/۵	۱۶۵	۴۱/۸	۱۰۸	۲۷/۳
خیلی زیاد	۴۵	۱۱/۴	۸	۲	۴۱	۱۰/۴
جمع	۳۹۵	۱۰۰	۳۹۵	۱۰۰	۳۹۵	۱۰۰

درآمد ماهانه

با توجه به داده‌های بدست آمده در جدول درآمد ماهانه افراد مورد مطالعه نشان می‌دهد که بیشترین فراوانی درآمد ماهانه افراد مورد مطالعه ۵۰۰-۳۵۱ هزار تومان با فراوانی ۱۵۸ نفر (۴۶/۸ درصد) وکمترین فراوانی درآمد ماهانه افراد مورد مطالعه‌کمتر از ۱۵۰ هزارتومان با فراوانی ۷ نفر (۱/۸ درصد) می‌باشد.

سابقه همکاری با طرح

بر اساس نتایج به دست آمده از این تحقیق ازکل ۳۹۵ نفر افراد مورد مطالعه ۲۷۴ نفر (۶۹/۴ درصد) دارای سابقه همکاری با طرح داشته‌اند و ۱۰۹ نفر (۲۷/۶ درصد) سابقه همکاری نداشته‌اند.

قسمت تحلیلی

بررسی روابط متغیرها با استفاده از ضریب همبستگی

نتیجه آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن نشان داد که بین میزان مشارکت در شهر الکترونیک به عنوان متغیر وابسته و متغیرهای میزان رضایت از عملکرد دولت، سن افراد، توجه به امرار معاش توسط دولت، میزان آگاهی و دانش اجتماعی، میزان عضویت در نهادهای محلی و منطقه ای رابطه معناداری در سطح ۹۹ درصد وجود دارد.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]

جدول ۸. رتبه بندی متغیرها با استفاده از شاخص ضریب تغییرات (C.V)؛ ماخذ: یافته‌های تحقیق.

گویه	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات (C.V)	رتبه
عملکرد شورای اسلامی	۳/۵۶	۰/۶۲	۰,۱۷۴	۱
عملکرد بخشداری	۳/۴۱	۰/۶۸	۰/۱۹۹	۲
عملکرد دولت به طورکلی	۳/۸۲	۰/۸۰	۰/۲۱۰	۳

جدول ۹. توزیع فراوانی نگرش افراد مورد مطالعه؛ ماخذ: یافته‌های تحقیق

عنوان	پاسداری از شهر الکترونیک اهم واجبات است		مشارکت تمام اعضای خانواده در شهر الکترونیک	
میزان	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
خیلی کم	–	–	–	–
کم	۱۳	۳/۳	۱۴	۳/۵
متوسط	–	–	۳۱	۷/۸
زیاد	۳۰۱	۷۶/۲	۲۹۱	۷۳/۷
خیلی زیاد	۸۱	۲۰/۵	۵۹	۱۴/۹
بدون جواب	–	–	–	–
جمع	۳۹۵	۱۰۰	۳۹۵	۱۰۰

اطلاعات همچنین نشان دادکه بین میزان مشارکت شهر الکترونیک و متغیرهای تحصیلات، تعداد اعضای خانواده، وضعیت تأهل، رابطه معناداری وجود ندارد. اطلاعات ضریب همبستگی همچنین نشان می‌دهدکه بین متغیر وابسته میزان مشارکت در شهر الکترونیک و متغیرهای مستقل میزان درآمد رابطه عکس معناداری وجود دارد.

رگرسیون چندگانه

در این تحقیق از **تجزیه و تحلیل رگرسیون چند متغیره گام به گام یا مرحله‌ای**[1] استفاده شده است. در این روش مؤثرترین متغیرهایی‌که در پیش بینی متغیر وابسته نقش دارند وارد محاسبات می‌شوند تا زمانی‌که خطای آزمون به ۵٪ برسد. بنابراین متغیرهایی‌که وارد محاسبات معادله می‌شوند، بخش عمده‌ای از تغییرات متغیر وابسته را تبیین‌می‌کنند. در این بخش از تحلیل هدف عمده از بکارگیری رگرسیون چندگانه تعیین اهمیت نسبی متغیرهای مؤثر بر میزان مشارکت استفاده شده است‌که با استفاده از پرسشهای مربوطه‌که در پرسشنامه تحقیق آمده است محاسبه‌گردیده‌اند. رگرسیون عوامل مؤثر بر میزان مشارکت در این تحقیق ۲۲ متغیر مستقل مرتبط با مشارکت مورد مطالعه قرارگرفت و در اینجا ارتباط این

1. Step wise

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]

متغیرها با متغیر وابسته تحقیق مشارکت به منظور تأثیر متغیرهای مستقل در تبیین متغیر وابسته مورد بررسی قرارگرفت نتیجه رگرسیون نشان دادکه از بین متغیرهای مستقل و عوامل مورد سنجش، ۱۲ متغیر، گسترش مشارکت مردمی در امور محلی، آشنا ساختن افراد با فن آوری نوین مناطق، شناسایی مسائل و مشکلات، توجه به فرصتهای شغلی، تقویت همکاری مردم، توجه به امرار معاش جامعه حضور در تشکلهای محلی و مردمی، تشویق افراد در فعالیت‌های اقتصادی، تقویت اعتقادات دینی و دفاع مرزی، ارائه شده است.

نتیجه گیری و جمعبندی

امروزه شهر هوشمند و شهر الکترونیک به عنوان راهکار بی بدیل حل معضلات شهری مورد توجه شهرسازان و مدیران شهری واقع شده است. اصول شهر الکترونیک در واقع بیشتر بر روی کمیت‌ها تکیه دارد؛ یعنی با ورود بحث‌های شهرهای الکترونیک و بحث‌های مربوط به آن در کشورهای توسعه یافته کاربری اراضی شهری تحت الشعاع این عامل قرار گرفته در شهر نیویورک، شیکاگو توسعه شهری در ابعاد شهر الکترونیک با یک رشد افقی همراه شده است به طوری که در طرح‌های مختلف توسعه شهری مکان هایی را به لحاظ کارکردی در حوزه شهرهای الکترونیکی جانمایی کرده‌اند و بعد از اجرای طرح شهر الکترونیک، تعدد موسسات مالی و بانکی در سطح این شهرها کاسته شده و بیشتر در غالب بحث‌های اینترنتی بروز کرده است، به طوری که این موسسات در مکانی خاص تمرکز یافته است. و از ارتباطات فیزیکی جلوگیری به عمل می‌آید با چنین رویکردی در نظام توسعه شهری می‌توان گفت پس از پیاده سازی شهر الکترونیک رفتارهای فیزیکی شهروندان به دلایل ارتباطات فیبر نوری و ایترنتی کمرنگ‌تر می‌شود، به طبع آن حمل نقل و شبکه‌های و زیر مجموعه آن، از جمله شبکه معابر، پایانه حمل و نقل و ایستگاه‌های مربوط به حمل و نقل درون شهری با توجه به مخاطب‌کم در زمینه کاربری زمین به شکل‌های مختلف تغییر پیدا می‌کند. با چنین علمی به شهر الکترونیک مزایای پیاده سازی اینگونه طرح‌ها در شهرهای بزرگ و کلان شهرها سبب آزاد سازی زمین و استفاده آن به کاربرهای مورد نیاز شهروندان تغییر می‌یابد. از جمله فواید شهر الکترونیک می‌توان به کاهش زمان انجام فعالیتها، خدمات دهی یکسان و عدالت محور، کاهش مسافت، هدر نرفتن زمان و وقت، ایجاد فعالیت‌های مدنی به روز و مناسب، جلوگیری از آلودگی‌های زیست محیطی، حل مشکلات ترافیک و حمل و نقل و غیره اشاره نمود. بر اساس این تحقیق در خصوص اجرای شهر الکترونیک در منطقه مورد مطالعه نتایج ذیل حاصل می‌گردد:

۱- به نظر می‌رسد میزان رضایت از اقدامات دولتی می‌تواند درمیزان مشارکت در شهر الکترونیک مؤثر باشد. هرچه مردم از فعالیت‌ها و اقدامات دولت در زمینه‌های گوناگون رضایت بیشتری داشته باشند، میزان مشارکت آنها در اجرای طرح بیشتر خواهد بود.

۲- میزان آگاهی مردم از شهر الکترونیک و خدمات آن می‌تواند تاثیر بسزائی در مشارکت در اجرای طرح داشته باشد.

۳- میزان رضایت افراد در منطقه مورد مطالعه رابطه نزدیکی با مشارکت در طرح داشته است.

۴- به نظر می‌رسد بین سن افراد و میزان پاسداری از مرزهای رابطه معناداری وجود دارد.

۵- نتیجه آزمون ضریب همبستگی نشان میدهد که متغیرهای شهر الکترونیک رابطه معناداری باهم دارند. به عبارت دیگر، به نظر می‌رسد میزان آگاهی و دانش اجتماعی می‌تواند در میزان مشارکت آنها رابطه معناداری وجود دارد.

۶- برای بررسی رابطه دو متغیر میزان آگاهی و دانش اجتماعی و میزان مشارکت در شهر الکترونیک از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده گردید و نتیجه بررسی حاکی از رابطه معنادار بین دو متغیر فوق می‌باشد.

۷- به نظر می‌رسد میزان مشارکت افراد می‌تواند درمیزان مشارکت در شهر الکترونیک رابطه معناداری وجود دارد.

۸- با توجه به میزان ضریب همبستگی (sig= 0.000) و درجه معناداری(r= 0.238) دو متغیر میزان مشارکت شهر الکترونیک و میزان افراد مورد مطالعه با همدیگر رابطه معناداری در سطح ۹۹ درصد دارند و بدین ترتیب

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]

فرض صفر رد و فرض یک مورد قبول می‌باشد.

۹- به نظر می‌رسد میزان درآمد می‌تواند در میزان مشارکت آنها در شهر الکترونیک مؤثر باشد

۱۰- به نظر می‌رسد بین میزان عضویت در نهادهای محلی و منطقه ای و میزان مشارکت آنها رابطه معناداری دارد.

منابع و ماخذ

۱. عثمان (۱۳۸۷)کانون و بسترهای ترویج علم در جامعه اطلاعاتی، همایش ترویج علم، تهران.

۲. البدوی، امیر، قپانچی، امیرحسین (۱۳۸۶) طراحی و ساخت شهر الکترونیک، مطالعه موردی شهر بریزبان، خرداد ۸۶.

۳. بیگی، امینی لاری، ابراهیم، منصور (۱۳۸۶) مولفه‌های تشکیل دهنده تجارت الکترونیک، شماره۳۲ نشریه تجارت الکترونیک و رایانه.

۴. تبریزی، مسکین، (۱۳۸۶) پورتال شهر الکترونیکی و آینده مجازی، کنفراس بین المللی شهر الکترونیک، تهران.

۵. جلالی، علی اکبر، (۱۳۸۴) فناوری اطلاعات و ارتباطات، شهر الکترونیک، مرکز انتشارات دانشگاه علم و صنعت، تهران.

۶. جلالی، علی اکبر، (۱۳۸۲) سند راهبردی شهرالکترونیک، دانشگاه علم و صنعت ایران.

۷. دهقان، علیرضا، و همکاران (۱۳۹۱) ارائه یک مدل مفهومی جهت اجرای شهر الکترونیک در راستای تحقق جامعه اطلاعاتی، ۱۳۹۱، ص ۳.

۸. دیهیم، عباس زاده، داود، حمیده (۱۳۸۸) از جامعه اطلاعاتی تا دولت الکترونیک، دومین کنفرانس بین المللی شهرداری الکترونیک، تهران، ۱۳۸۸.

۹. رهبری، دادمهر (۱۳۸۶) شهر الکترونیک و مدیریت شهری،کنفراس بین المللی شهر الکترونیک، تهران.

۱۰. سرمد، سعیدی، سهیل و همکاران (۱۳۸۲) تجارت الکترونیک، شماره۱۴۰، ماهنامه تعاون.

۱۱. سرافرازی، مهرزاد، معمارزاده، غلامرضا (۱۳۸۶) پارادایم دولت الکترونیک ضرورتی اساسی در استقرار شهرداری الکترونیک، چهارمین کنفرانس بین المللی مدیریت فناوری اطلاعات و ارتباطات، تهران.

۱۲. صفری، سعید، احمد بگلو علی (۱۳۸۶) شهرداری الکترونیک زیر بنای شهر الکترونیک، کنفراس بین المللی شهر الکترونیک. تهران

۱۳. فولادوند، زهره (۱۳۸۶) شهر الکترونیک امنیت و اطلاعات شهروندان، کنفراس بین المللی شهر الکترونیک. تهران

۱۴. فتحعلیان، محمد، (۱۳۸۵) مبانی و مدیریت فناوری اطلاعات، نشر دانشگاه علم و صنعت ایران.

۱۵. کیاکجوری، کریم و همکاران (۱۳۸۸) بررسی موانع اجرای شهر الکترونیک در ایران، ششمین کنفرانس بین المللی مدیریت فناوری اطلاعات و ارتباطات، تهران.

۱۶. تی تی دژ (۱۳۹۰) در کتاب تحت عنوان شهر الکترونیک و سامانه اطلاعات جغرافیایی، انتشارات رهنما.

[Downloaded from ijurm.imo.org.ir on 2026-11-01]